

УДК 37.013.42:005.334.2
DOI 10.31654/2663-4902-2022-PP-1-61-68

Новгородський Р. Г.

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри соціальної педагогіки і соціальної роботи
Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя
novgorodskiy_777@ukr.net
orcid.org/0000-0001-6021-3065

Пилипенко Д. В.

керівник дитячого центру «Клокотниця»
м. Софія, Болгарія

**ШКІЛЬНА МЕДІАЦІЯ ЯК ТЕХНОЛОГІЯ РОЗВ'ЯЗАННЯ КОНФЛІКТІВ
У ЗАКЛАДАХ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ**

У статті автор аналізує проблему розв'язання конфліктів у закладах освіти. Зокрема, автор подає аналіз та характеристику однієї з технологій соціально-педагогічної роботи в закладах освіти – медіація. В статті проаналізовано особливості технології медіація як певного підходу до розв'язання конфлікту в умовах закладу освіти серед підлітків. Автор статті зосередив свою увагу на характеристиці існуючих класифікацій стадій та етапів даної технології. Так, зокрема, автор підтримує думку Н. Білик щодо структури медіативного процесу, поділяючи його на етапи: перший етап – вступ (підготовчий) етап; другий етап – розповіді опонентів; третій етап – це висвітлення причин конфліктної ситуації, усіх учасників; четвертий етап – безпосереднє прийняття рішень; п'ятий етап – безпосереднє підписання угоди, в якій чітко прописано, яким чином, коли і ким будуть втілені прийняті рішення. Важливим елементом у роботі є аналіз алгоритму соціально-педагогічної технології медіаторства у вирішенні конфліктів між підлітками у закладах освіти (діагностування, прийняття відповідних рішень, обрання конкретних технологій, постановки мети та завдань, упровадження технології, оцінювання рішень проблеми).

Цінним серед проаналізованого є висновки щодо переваг, які має медіація щодо профілактики конфліктів серед підлітків, оскільки конфлікти виникають не тільки в школі, але й за її межами, зокрема, в закладах позашкільної освіти.

Ключові слова: медіація, шкільна медіація, технологія, конфлікт, медіатор, стадії медіації, етапи медіації, алгоритм медіації, переваги медіації.

У процесі вирішення конфліктів серед підлітків соціальні педагоги використовують різноманітні технології, методи, способи, підходи, техніки, численні тактичні прийоми, стратегії, стилі поведінки. Особливу увагу для нашого дослідження складає саме технологія медіація.

Так, поняття «технологія соціальна», «технологія соціальної / соціально-педагогічної роботи», згадується в енциклопедії для фахівців соціальної сфери, де вказується, що соціально-педагогічні технології є частиною соціальної технології, та основна їх сутність полягає у взаємодії соціального педагога із клієнтом. Результатом цієї взаємодії має стати соціалізація особистості в звичайних або спеціально створених умовах [6, с. 513].

Сучасна дослідниця О. Безпалько наголошує на тому, що соціальний педагог у закладах середньої освіти проводить свою професійну діяльність за різними напрямками, зокрема «попереджає конфлікти, допомагає у подоланні конфліктних ситуацій на ранніх стадіях та запобігає розвитку складніших проблем у формуванні навичок позбавлення від кризових станів, навчає соціальних навичок» [8, с. 248].

У навчально-вихованому процесі закладу середньої освіти соціальні педагоги використовують традиційні методи та технології щодо врегулювання конфліктних ситуацій між підлітками: бесіди, позитивний вплив на особистість учнів, залучення їх

до творчих видів діяльності, консультування, профілактика та корекція асоціальних проявів тощо. Потрібно зазначити, що дуже рідко береться до уваги сама активність підлітків, їх інтереси та потреби, які спонукали до виникнення конфліктної ситуації. Частіше всього у вирішенні конфліктної ситуації між підлітками опора робиться на авторитеті дорослого (вчителя, директора, соціального педагога, батьків). На нашу думку, слід особливу увагу педагогів звертати на стиль поведінки підлітка в конфлікті, стратегію, яку обирає підліток для виходу із суперечки. Оскільки стратегія поведінки, яку обирає підліток для виходу із конфлікту, є базою для поведінки в дорослому віці у суспільстві, то це і визначає деструктивну чи конструктивну її лінію.

В сучасних умовах закладів середньої освіти соціальний педагог може брати участь в управлінні закладом, зокрема, через консультування адміністрації з питань врегулювання різноманітних конфліктів серед учасників навчально-виховного процесу. Він може проводити внутрішньо шкільний моніторинг, спостерігаючи загальну ситуацію в школі, класних колективах, групах дітей, взаємовідносини вчителів, учнів і т. д. [2, с. 30].

У якості конструктивної технології створення безпечного і толерантного середовища успішної соціалізації підлітків з делінквентною поведінкою розглядаємо медіаторство (медіацію), що трактується як альтернативна технологія урегулювання і вирішення спорів, залагодження конфліктів, примирення конфліктуючих сторін на основі організації і проведення переговорів між ними за допомогою незалежного посередника (медіатора) [1, с. 53].

Медіацію розуміємо як певний підхід до розв'язання конфлікту, в якому нейтральна третя сторона (медіатор) забезпечує структурований процес для того, щоб допомогти конфліктуючим сторонам прийти до взаємно прийняттого вирішення спірних питань.

На думку дослідників Н. Білик, А. Біцай, Р. Безпальчої, Н. Бочкар, Р. Вайноли та ін., технології «медіації», її головна мета – це обговорення, усвідомлення й опрацювання складної конфліктної (проблемної) ситуації задля оптимального, успішного виходу з неї. При обговоренні має бути місце різним поглядам та думкам, часто несумісним, щодо самих подій або варіантів виходу зі складної ситуації. Результатом успішної медіації є досягнута під час обговорення конкретна угода, а вже рішення, прийняті в медіації, можуть бути закріплені в угоді лише в разі, якщо кожна зі сторін конфлікту (спору) їх визнає.

Як вже зазначалося, головними передумовами медіації виступають: прагнення сторін на мирне врегулювання конфлікту (спору); добровільність їх участі в процедурі медіації. Щоб врегулювати складну конфліктну ситуацію чи проблему, необхідно об'єднати зусилля і замість сприйняття опонента як ворога, сторони конфлікту мають розраховувати на досягнення домовленостей, які передбачають взаємну згоду – консенсус (співробітництво). І тільки для досягнення консенсусу сторони конфлікту можуть прийняти таке рішення, яке дозволить їм конструктивно будувати подальші взаємовідносини і спільну діяльність.

Використовуючи медіацію у вирішенні конфлікту, сторони налаштовуються на метод співробітництва, в чому і полягає основна мета медіатора – неупереджено підійти до обговорення конфліктної ситуації, яка виникла та сприяти тому, щоб сторони прийняли взаємоприйнятне рішення для її врегулювання. Особлива роль належить медіатору, який не бере участі у прийнятті рішення, а натомість:

- сприяє висловленню кожним учасником конфлікту свого бачення ситуації, своєї точки зору та думки щодо конфлікту;
- контролює, щоб сторони перемовин були почутими одна одною, висловили всі свої побоювання та страхи, які виникають у них щодо врегулювання ситуації;
- резюмує сказане та визначає ключові питання, стосовно яких здійснюються переговори та приймаються рішення;
- акцентує увагу на спільних позиціях та інтересах сторін [1, с. 54].

Створення сприятливого й безпечного середовища в освітньому закладі є одне із пріоритетних завдань психологічної служби закладу освіти. У наказі Міністерства освіти і науки України № 59 від 01.02.2010 року «Про життя заходів щодо запобігання насильству над дітьми» рекомендується вивчити та поширити досвід упровадження в

освітній процес «Шкільної медіації» як одного зі способів розв'язання конфліктних ситуацій [7]. Шкільна медіація відображається в діяльності Шкільної служби порозуміння (ШСП), інша назва – Шкільна служба розв'язання конфліктів (ШСРК). Медіація в закладах освіти надає можливість знизити рівень агресії та навчити дітей і підлітків вирішувати свої конфлікти самостійно.

Шкільна медіація – це той соціальний інструмент, який дозволяє ефективно попереджати конфлікти і вирішувати їх, створюючи безпечне середовище для всіх учасників навчально-виховного процесу. Відповідно це багатосторонній процес взаємодії медіатора, адміністрації школи, колег-педагогів, учнів, батьків на шляху вирішення конфліктної ситуації і досягненні «миробудування».

Сам посередник (медіатор) сприяє конструктивному обговоренню питань, що викликали спір і впливає на процес порозуміння сторін, передусім, через упровадження певних процедурних правил, формування порядку денного переговорів, впливу на атмосферу, в якій відбуваються переговори. Слід зазначити, що посередництво характеризується як творчий процес і тут велику роль може відіграти інтуїція, досвід, особистість самого посередника. Вони мають допомогти йому обрати відповідну тактику та послідовність дій, яка буде адекватною специфіці конфлікту; стилям поведінки в конфлікті й на переговорах сторін конфлікту; цілям посередництва [3, с. 213–215]. Також слід відмітити, що функціями медіатора при цьому виступають не тільки допомога щодо прийняття рішення сторонами, але ще й налагодження діалогу заради примирення, а не винесення рішення замість учасників конфліктної ситуації.

Медіатор (нейтральна сторона) виступає в ролі посередника у вирішенні конфлікту сторонами, сприяє створенню атмосфери конструктивної комунікації та турбується про толерантність сторін стосовно одна до одної. А також допомагає налагоджувати взаєморозуміння, слідкує за процесом переговорів, спонукає сторони реалістично оцінювати ситуацію, приймати адекватні рішення, сприяє зменшенню емоційного напруження тощо.

На думку сучасних дослідників, медіатором може виступати особа або група осіб, організація, яка здійснює посередницьку діяльність. В умовах закладу середньої освіти медіатором можуть бути психологи, педагоги, соціальні педагоги, самі учні.

Для нашого дослідження є важливими висновки щодо переваг, які має медіація щодо підлітків [10]:

- конфліктні ситуації в закладах освіти не нагнітаються (не поширюються), відповідно час та енергія самих учасників не витрачається;
- чисельність людей, що залучаються до конфліктів не збільшується (клас, групу ровесників);
- звернень батьків до «зовнішніх» інстанцій (у поліцію, служби у справах дітей, відповідні відділи суду) зменшується або ж взагалі відсутня;
- пропозиції взяти участь у медіації підліткам перевищують шанси того, що вчителі шукали б винних і карати їх;
- всі зусилля сторони конфлікту спрямовують на пошуки порозуміння;
- в медіації відсутні переможені, є лише переможці, тому що впоралися з конфліктом (win-win);
- у процесі вирішення своїх конфліктів та суперечок за допомогою медіатора підлітки здобувають соціальні навички та громадянські компетентності;
- у процесі медіації сторони конфлікту беруть на себе відповідальність за виконання домовленостей не перекладаючи на інших або один на одного;
- медіатори-ровесники (медіатор) здобуває соціальні знання й навички щодо розв'язання конфлікту, комунікації, контролю над емоціями (своїми та інших людей), використання різних форм вирішення суперечок.

Медіація має свою процедуру проведення переговорного процесу, до якого включено медіатор, що повинен створювати нові змінні і динаміку у взаєминах опонентів. Відповідно медіація не може існувати без переговорів.

Медіація має схожі особливості з процесом дослідження. Сам процес медіації соціальний працівник організовує на засадах побудови різних гіпотез. Широкими сферами гіпотез, які висуває медіатор, є концептуалізація стадій медіації та проєктування відповідних дій, заснованих на стадіях розвитку конфлікту.

У сучасних дослідженнях науковців можна віднайти наступний поділ стадій медіації, який умовно вони поділяють на дві основні групи:

– Перша група охоплює стадії, які пов'язані з роботою медіатора, яку він здійснює перед зустріччю конфліктуючих сторін.

– Друга група – це безпосередні дії, які він здійснює під час офіційних переговорів під час процедури медіації. Підготовча робота до переговорів включає п'ять стадій і сім стадій відносяться до періоду після початку спільної роботи медіатора з конфліктуючими сторонами.

Під час медіації на кожній із стадій медіатор вибудовує гіпотези, підбирає відповідні стратегії і виконує специфічні процедури. Однією з особливостей процедур є те, що, з одного боку, вони виконуються послідовно, а з іншого – відбувається розвиток в ході конкретних переговорів. Призначення – допомогти конфліктуючим сторонам у здійсненні поставлених перед ними завдань у відведений для цього час у ході переговорного процесу. Якщо цілі попередньої стадії медіації не досягнуті навіть за підтримки медіатора, то сторони зазвичай відчувають великі труднощі та перешкоди при переході на наступну стадію.

Як бачимо, даний поділ зосереджує свою увагу на самому медіаторі, який виступає посередником між сторонами, але це не вичерпує всього спектру роботи медіатора. Відповідно науковці пропонують й інші класифікації стадій медіації.

Сучасна дослідниця Н. Білик, аналізуючи класифікації стадій медіації, подає їх аналіз із різних позицій. Зокрема, класифікація стадій медіації Дж. Келтнер, який виділяє 7 стадій медіації: 1. Організація місця, де буде проводитись медіація; 2. Відкриття й початок обговорення, робота над спірними питаннями; 3. Визначення ймовірних альтернатив розв'язання; 4. Оцінювання альтернатив; 5. Ведення переговорів і «торгів»; 6. Погодження та прийняття рішення; 7. Перевірка і завершення процесу [1, с. 73]. Цю ж думку підтримують і Дж. Фолберг і А. Тейлор (1984 р.), але пропонують розпочинати процес з власне медіаційної бесіди.

Іншу класифікацію стадій медіації пропонує Ч. Моор (1986 р.) і розкриває процес медіації через 12 стадій: 1. Перший контакт із учасниками медіаційного процесу; 2. Визначення стратегій, які будуть покладені в основу процесу переговорів; 3. Збір та аналіз інформації про конфліктну ситуацію; 4. Робота над планом реалізації медіації; 5. Створення атмосфери довіри і співробітництва в процесі медіації; 6. Початок сесії медіацій; 7. Визначення питань, які можуть мати розбіжності, порядку та послідовності їх обговорення (порядок денного); 8. Виявлення прихованих інтересів та потреб учасників; 9. Робота над варіантами врегулювання ситуації; 10. Оцінювання варіантів, які підходять для прийняття рішення; 11. Заклучні переговори; 12. Формальне врегулювання ситуації, що виникла у сторін [1, с. 74].

Для нашого дослідження особливу увагу складають дослідження Н. Білик щодо структури медіативного процесу. Дослідниця у процесі вирішення конфліктів передбачає такі послідовні етапи [1, с. 82–87]:

– перший етап – вступ (підготовчий етап) включає в себе знайомство з учасниками та ознайомлення з характером проблеми, проголошення принципів, правил та участі посередника, отримання згоди від учасників на участь у медіації (може бути усна чи письмова);

– другий етап – розповіді опонентів, під час якого кожен із учасників по черзі висловлює своє бачення ситуації, яка призвела до конфлікту, і своє відношення до неї. Роль медіатора на цьому етапі – це слідування за часом і дотриманням правил. Медіатор повинен володіти техніками активного слухання;

– третій етап, це висвітлення причин конфліктної ситуації, усіх учасників, прихованих мотивів, їх обговорення, віднаходження спільного й відмінного, визначення ключових позицій для прийняття рішення;

– четвертий етап, безпосереднє прийняття рішень. На даному етапі медіатор може використовувати мозковий штурм, озвучення сторонами своїх бачень для вирішення зазначених позицій;

– п'ятий етап, безпосереднє підписання угоди, в якій чітко прописано, яким чином, коли і ким будуть втілені прийняті рішення. Підписують угоду всі учасники медіації.

Таким чином, з проаналізованого можна зробити висновок, що соціально-педагогічна технологія медіаторства щодо вирішення конфліктних ситуацій між підлітками – це комплекс послідовних дій та процедур, результатом яких є порозуміння та задоволення інтересів і потреб усіх учасників конфліктуючої ситуації. Відповідно вирішення конфліктних ситуацій у підлітковому середовищі виступає процес, який повинен охоплювати аналіз і оцінку конфліктної ситуації, вибір відповідних способів та шляхів для її вирішення, формування операційного складу дій, реалізацію плану та за необхідності його корекцію, оцінку ефективності дій та процедур, що були використані. При цьому процедура медіації дає можливість не тільки відновити втрачені соціальні зв'язки підлітків, але й побудувати або створити нові, більш ширші та ефективні.

Розглядаючи конфліктні ситуації серед підлітків закладів середньої освіти, соціальний педагог повинен усвідомлювати, що у конкретному випадку основна мета технології медіаторства полягає у тому, щоб задовольнити в першу чергу потреби самих підлітків. Відповідно, коли мова йде про розв'язання конфліктів між підлітками він повинен конкретизувати мету у такому аспекті, як: формування у підлітків відповідних умінь і навичок ведення діалогу і виходити з конфліктних ситуацій без «втрат» та відстоювати власні інтереси і потреби при цьому сприймати іншу людину з толерантністю, повагою до її особистісних прав на захист власних інтересів. Тому мета повинна визначати змістову сутність діяльності соціального педагога, і відповідно повинні обиратися і методи здійснення медіації та її організаційні форми, які взаємозалежні між собою. Кінцевий результат та мета соціально-педагогічної медіації має бути пов'язана із правильно визначеним змістом, методами, що обираються для її досягнення, а також формами її організації у роботі з підлітками.

Для розв'язання конфліктних ситуацій серед підлітків соціальному педагогу важливо усвідомлювати алгоритм технології медіації. У цьому аспекті дослідження Н. Білик щодо алгоритму соціально-педагогічної технології медіаторства у вирішенні конфліктів між підлітками у закладах освіти є важливим. Вона представила його у вигляді наступних компонентів [рис. 1.1]:

Рис. 1.1. Алгоритм соціально-педагогічної технології медіаторства у вирішенні конфліктів між підлітками у закладах освіти (згідно Н. Білик)

Як бачимо, вирішення будь-яких конфліктних ситуацій з підлітками, які мають делінквентну поведінку, повинні починатися з діагностування, тобто збору необхідної інформації, її аналізу, систематизації отриманого матеріалу для подальших висновків щодо стану правопорушень у шкільному середовищі. Тому при цьому важлива робота самого соціального педагога, який має отримати інформацію про конфлікт, що виник, встановити довірливі стосунки між сторонами, працювати в бік примирення та мотивацію сторін на участь у медіації, повинен скоординувати та залучити медіаторів-однорічників. Процес медіації для підлітків є важливим у формуванні їх толерантності, емпатії, почуття поваги до чужої думки.

Далі алгоритм передбачає пошук та прийняття відповідних рішень, обрання конкретних технологій, постановки мети та завдань, що будуть реалізовуватися в процесі медіації. Важливим компонентом дослідництва називає і впровадження технології, яка розкривається і через оцінювання ресурсів, можливостей використання технології, і підготовкою спеціалістів до роботи за технологією медіаторства, і роботою з координаторами, і підготовки медіаторів серед самих підлітків, і реалізацію медіаторства однорічників і їх супровід. Учасники конфлікту повинні заглибитись у нього, відтворити усі події, пов'язані з ним [1, с. 82–83].

Звичайно, що технологія медіації, яку сьогодні впроваджують у роботу закладів середньої освіти, має низку причин, що ускладнюють цей процес:

- низький рівень інформації та поінформованості про медіацію для учасників освітнього процесу та громади;
- недовіра батьків до всього «незнайомого», плутанина в розумінні понять «медіація» – «медитація» тощо;
- нерозуміння педагогами самого процесу медіації та самого медіатора (особливу цінність повинна належати особистості самих медіаторів у тому, щоб популяризувати та розвивати до неї довіру);
- неготовність власне педагогів до того, щоб перенаправити конфлікт до медіатора, а не намагатися вирішити своїми силами. У педагогів спрацьовує самолюбство, так зване «професійне Я»;
- відсутність належного часу у самих медіаторів, оскільки вони не є окремою штатною одиницею в закладах освіти;
- особисті риси та якості медіатора (відчуття страху, невпевненість у власних можливостях для проведення першої медіації, впертість, прямолінійність);
- відсутність професійного досвіду чи низький професіоналізм медіатора. Важливим елементом медіації є повідомлення адміністрацію закладу про хід медіації, історію конфлікту тощо, і за необхідності адміністрація додатково може бути залучена до вирішення конфлікту;
- відсутність належної матеріально-технічної бази (окремого кабінету, мультимедійної техніки, канцтовари тощо) [9, с. 19–21].

Отже, на сьогодні однією із конструктивних технологій створення безпечного і толерантного середовища успішної соціалізації підлітків з делінквентною поведінкою виступає медіаторство (медіація). Відповідно шкільна медіація – це той соціальний інструмент, який дозволяє ефективно запобігати або ж попередити конфліктам і вирішувати їх, створюючи безпечне середовище для всіх учасників навчально-виховного процесу.

Для нашого дослідження є важливим висновки щодо переваг, які має медіація щодо підлітків (має гнучкі алгоритми реалізації, що надає можливість долати розбіжності конфіденційно та більш економічно у часі, формат проведення).

Технологія медіації, спрямована на підвищення рівня правового виховання, правової обізнаності та мотивації до невчинення правопорушень серед підлітків може бути ефективною завдяки її послідовній реалізації, врахуванні вікових та психологічних особливостей підлітків, взаємодії всіх учасників. Профілактика правопорушень повинна проводитися систематично усіма працівниками освітнього процесу та залучення інших фахівців, які спеціалізуються в даній технології роботи, адже тільки так можна отримати якісний результат профілактики правопорушень.

Проте означене дослідження не вичерпує всіх аспектів цієї проблеми, зокрема подальших досліджень можуть потребувати аналіз особливостей організації служб

порозуміння в закладах позашкільної освіти, питання використання різних методів вирішення конфліктних ситуацій серед підлітків, особливості підготовки медіаторів серед підлітків та ін.

Література

1. Білик Н. Л. Соціально-педагогічна технологія медіаторства у вирішенні конфліктів між молодшими підлітками: дис. ... канд. пед. наук: спец. 13.00.05 / Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича. Чернівці, 2017. 228 с.
2. Білик Н. М. Медіація як соціально-педагогічна технологія вирішення конфліктних ситуацій у школі: збірник наукових праць. Вип. LXIX. Т. 3. 2016. С. 30.
3. Білик Н. М. Уведення технології медіації у роботу соціального педагога. *Актуальні дослідження в соціальній сфері*: матеріали міжнародної науково-практичної конференції. Одеса, 15 січня 2013 р. / гол. ред. В. В. Корнешчук. Одеса: видавець Букаєв Вадим Вікторович, 2013. С. 213–215.
4. Вайнола Р. Х. Класифікаційні підходи до характеристики технологій соціальної та соціально-педагогічної роботи. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 11 «Соціологія. Соціальна робота. Соціальна педагогіка. Управління»*. 2014. Вип. 18. С. 12–18.
5. Заверико Н. В. Медіація як технологія розв'язання конфліктів серед підлітків: вітчизняний та зарубіжний досвід. *Соціальна педагогіка: теорія та практика*. 2012. № 2. С. 28–33.
6. Енциклопедія для фахівців соціальної сфери. 2-ге вид. / за заг. ред. проф. І. Д. Звереві. Київ, Сімферополь: Універсум, 2013. 536 с.
7. Наказ МОН України «Про вжиття заходів щодо запобігання насильству над дітьми» від 01.02.2010 р. № 59. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0059290-10#Text>
8. Соціальна педагогіка: навч. посіб. / за ред. О. В. Безпалько. Київ: Академвидав, 2013. 321 с.
9. Створення системи служб порозуміння для впровадження медіації за принципом «рівний-рівному / рівна-рівній» та вирішення конфліктів мирним шляхом у закладах освіти. Київ: ФОП Нічога С. О., 2018. 174 с. С. 19–21.
10. Шкільна медіація: посібник для шкільних служб медіації / упоряд.: Ольга Дацько, Валентина Боченкова, Валентина Якименко. Черкаси, 2019. 24 с. URL: https://www.schools-for-democracy.org/images/documents/358/shkilna_mediaciya_posibnyk_-dlya_shkilnyh_sluzhb_mediaciyi_ua.pdf

References

1. Bilyk, N.L. (2017). *Sotsialno-pedahohichna tekhnolohiia mediatorstva u vyrishenni konfliktiv mizh molodshymy pidlitkami* [Socio-pedagogical technology of mediation in resolving conflicts between younger teenagers]. Candidate's thesis. Chernivtsi [in Ukrainian].
2. Bilyk, N.M. (2016). *Mediatsiia yak sotsialno-pedahohichna tekhnolohiia vyrishennia konfliktnykh sytuatsii u shkoli* [Mediation as a socio-pedagogical technology for resolving conflict situations at school]. LXIX. Vol. 3. 30 [in Ukrainian].
3. Bilyk, N.M. *Uvedennia tekhnolohii mediatsii u robotu sotsialnoho pedahoha* [Introduction of mediation technology in the work of a social pedagogue]. *Aktualni doslidzhennia v sotsialnii sferi: materialy mizhnarodnoi naukovopraktychnoi konferentsii – Current research in the social sphere: materials of the international scientific and practical conference*. Odessa, 15 sichnia 2013 r. V.V. Korneshchuk (Eds.). Odessa: vydavets Bukaiev Vadym Viktorovych [in Ukrainian].
4. Vainola, R.Kh. (2014). *Klasyfikatsiini pidkhody do kharakterystyky tekhnolohii sotsialnoi ta sotsialno-pedahohichnoi roboty* [Classification approaches to the characterization of technologies of social and socio-pedagogical work]. *Naukovyi chasopys NPU imeni M.P. Drahomanova – Scientific journal of the M.P. Drahomanov NPU*. Vol. 18, 12–18 [in Ukrainian].
5. Zaveryko, N.V. (2013). *Mediatsiia yak tekhnolohiia rozviazannia konfliktiv sered pidlitkiv: vitchyzniani ta zarubizhnyi dosvid* [Mediation as a technology for resolving conflicts among teenagers: domestic and foreign experience]. *Sotsialna pedahohika: teoriia ta praktyka – Social pedagogy: theory and practice*, 2, 28–33.
6. *Entsyklopediia dlia fakhivtsiv sotsialnoi sfery* [Encyclopedia for specialists in the social sphere]. (2013). I.D. Zvierivoi (Ed.). Kyiv; Simferopol: Universum [in Ukrainian].

7. Nakaz MON Ukrainy «Pro vzhytta zakhodiv shchodo zapobihannia nasylstvu nad ditmy» vid 01.02.2010 r. [Order of the Ministry of Education and Culture of Ukraine «On taking measures to prevent violence against children»]. № 59. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0059290-10#Text> [in Ukrainian].

8. Sotsialna pedahohika [Social pedagogy]. (2013). O.V. Bezpalko (Eds.). Kyiv: Akademvydav [in Ukrainian].

9. Stvorennia systemy sluzhb porozuminnia dlia vprovadzhennia mediatsii za pryntsyom «rivnyi-rivnomu / rivna-rivnii» ta vyrishennia konfliktiv myrnym shliakhom u zakladakh osvity [Creation of a system of mediation services for the implementation of mediation on the principle of "peer-to-peer / peer-to-peer" and resolving conflicts peacefully in educational institutions]. (2018). Kyiv: FOP Nichoha S.O. [in Ukrainian].

10. Shkilna mediatsiia [School mediation]. (2019). (Olha Datsko, Valentyna Bochenkova, Valentyna Yakymenko (Eds.)). Cherkasy. URL: https://www.schools-for-democracy.org/images/documents/358/shkilna_mediacya_posibnyk_dlya_shkilnyh_sluzhb_mediacyi_ua.pdf [in Ukrainian].

Novhorodskiy R.

candidate of Pedagogical Sciences, associate Professor of the Department of Social Pedagogy and Social Work Mykola Gogol Nizhyn State University
novgorodskiy-777@ukr.net
orcid.org/0000-0001-6021-3065

Pylypenko D.

head of the children's center "Klokotnitsa" Sofia, Bulgaria

SCHOOL MEDIATION AS A TECHNOLOGY OF CONFLICT RESOLUTION IN SECONDARY EDUCATION INSTITUTIONS

In the article, the author analyzes the problem of conflict resolution in educational institutions. In particular, the author provides an analysis and description of one of the technologies of socio-pedagogical work in educational institutions – mediation. The article analyzes the features of mediation technology as a certain approach to conflict resolution in the conditions of an educational institution among teenagers. The author of the article focused his attention on the characteristics of existing classifications of stages and stages of this technology. So, in particular, the author supports the opinion of N. Bilyk regarding the structure of the mediation process by dividing it into stages: the first stage is the introductory (preparatory) stage; the second stage – stories of opponents; the third stage is the clarification of the causes of the conflict situation, of all participants; the fourth stage, direct decision-making; the fifth stage, direct signing of the agreement, which clearly states how, when and by whom the decisions will be implemented. An important element in the work is the analysis of the algorithm of the socio-pedagogical technology of mediation in resolving conflicts between teenagers in educational institutions (diagnosis, making appropriate decisions, choosing specific technologies, setting goals and objectives, implementing technology, evaluating solutions to the problem).

Valuable among the analyzed are the conclusions about the benefits of mediation in the prevention of conflicts among teenagers, since conflicts arise not only in school, but also outside it, in particular, in out-of-school education institutions.

Key words: mediation, school mediation, technology, conflict, mediator, stages of mediation, stages of mediation, algorithm of mediation, advantages of mediation.